

GLAS

GLASILO DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

RAVNICE



U OVOM BROJU:

- POŠJET
HRVATSKE
DIPLOMACIJE
BEOGRADU

- INTERVIEW: mr. BELA TONKOVIĆ
- VRATITI VOJVODINI USTAVNOST
- TEME IZ NAŠE POVIJESTI I KULTURE

Riječ ispred ...

Što sve može jedan Lex Specialis mogli smo se uvjeriti prethodnih dana. Osamdeset osmog dana smiriti prosvjede (ili ih samo odložiti - vidjet ćemo) konstituirati nekonstituirano, izmijeniti sastav Vlade, proglasiti važećom jednu preporuku. Lex Specialisom je mnogima uskraćena prilika da o demokraciji viču po ulicama, sada im je ta ista prilika data u - skupštinama. Znameniti „trio“ dobio je i položaje po dosadašnjim zaslugama. Ispunila se tvrdnja Đinđića izrečena još u studenome da će on biti gradonačelnik Beograda, Vesna Pešić je nominovana za Nobelovu nagradu za mir, dok Vuk Drašković strpljivo čeka najavljenju kandidaturu za predsjednika Republike Srbije. Njegova supruga Danica pokušala se našaliti sa Đinđićem i sebe najavila budućim predsjednikom Izvršnog odbora, što ovaj, ne znamo zbog čega, nije oberučke prihvatio. I tako, veoma demokratski, svi su oni sebi već unaprijed utvrdili mjesto, a kada im je to Lex Specialis omogućio, zauzeli su ono što je 88 dana izgledalo nemoguće i neostvarljivo se. Mada ne u potpunosti zadovoljna, oporba se počela baviti tekućim problemima općina kojima treba da rukovodi i pored smjenjivanja ravnatelja, oduzimanja poslovnih prostora „nepodobnima“ i ulaskom u lokalne

medije sa novom programskom koncepcijom po kojoj će se u buduće izvještavati najviše o Koaliciji „Zajedno“ za koju se ne zna dokle će biti zajedno, uspješno skinula jednim planinarskim podvigom zvijezdu petokraku sa skupštinske zgrade u Beogradu. Nekada su pod znakom i sijenkom ovog simbola radili i djelovali čak i neki čelnici koalicije „Zajedno“, a danas su je bacili pod noge.

Da su na ovaj način to učinili odbornici i čelnici Subotičke općine, ne znamo da li bi vlast to tako mirno tolerirala, kao ovaj slučaj u Beogradu. Da podsjetimo, skidanju zvijezde petokrake sa Gradske kuće u Subotici prethodili su mjeseci rasprave, polemike i usaglašavanja, da bi se na koncu došlo do pravosnažne skupštinske odluke. Ako je, kako neki tvrde, beogradska petokraka skinuta, „elegantno“, subotička je ipak skinuta dostojanstveno, a još se i danas čuva.

Međutim, jedan Lex Specialis ipak, u ovim društveno-političkim i gospodarskim uvjetima, nije dovoljan. Kada se već pokazao efikasnijim od vazećih zakona, trebalo bi ga uvesti u široku praksu. Jedan bi morao osigurati efikasnije komunalne službe - pa čak i u općinama gdje većinu odbornika čini oporba - drugim uposliti tvornice, treći

bi morao regulirati redovite isplate zarada, socijalnih davanja, mirovina, a obzirom da je niz brojeva beskonačan tako bi naredni Lex Specialisi trebali napuniti ispražnjene ljekarne lijekovima, omogućiti stanovništvu dostojnu zdravstvenu zaštitu, osloboditi medije, ali ne deklarativno i ne imenovanjem još jednog ministra. Poseban Lex Specialis bi se morao uvesti, a koji bi garantirao cijelom stanovništvu život dostojan čovjeka. To bi bio pravi zakon oko kojega bi se hitno trebala usaglasiti i pozicija i oporba, jer, da podsjetimo, demokracija ipak kreće od ove jednostavne pretpostavke. Borba za položaj, fotelje i dokazivanja tko je veći a tko manji krivac, vodi samo do uništenja već stečenog, a nikako do boljih izgleda za budućnost.

Sveopća situacija u državi treba da potakne sve na efikasan i što brži izlazak iz krize, te na otvoreni dijalog i pravu demokratizaciju na svim poljima, ne služeći se pri tom samo frazama o demokraciji, dok se ne zauzme željeni položaj. Pa i svađe mogu sačekati i neka bolja vremena.

Lidija Molzer

VIJESTI



U Zagrebu je 31. siječnja ove godine za veleposlanika Republike Hrvatske u SR Jugoslaviji imenovan dr. Zvonimir Marković. Novoimenovanom veleposlaniku vjerodajnice je uručio predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, osobno.

Pri svom dolasku u Beograd 5. veljače, dr. Zvonimir Marković je predao vjerodajnice predsjedniku SR Jugoslavije Zoranu Liliću. Inače dr. Zvonimir Marković je bio predstojnik Ureda vlade Republike Hrvatske u Beogradu i svojim ustrajnim diplomatskim radom umnogome doprineo normaliziranju odnosa R Hrvatske i SR Jugoslavije.

Široki Brijeg, 7.02.1997.

Danas je uz nazočnost brojnih vjernika i crkvenih službenika svečano obilježen dan mučeništva franjevac iz samostana u Širokom Brijegu koji su mučki ubijeni na ovaj dan 1945. godine. Od ruke partizana stradala su 42 franjevca, od kojih je njih 12 nakon mučkog ubojstva, spaljeno. Svetu misu zadušnicu u čast 52. obljetnice ovog mučeništva, služio je dr. fra Tomislav Pervan uz nazočnost vjernika svih župa Širokog Brijega.

Beograd, 11.02.1997.

Na Republičkoj skupštini danas je usvojen Specijalni zakon o priznavanju rezultata lokalnih izbora u skladu sa izvješćem Misije OESS. Istoga dana LEX SPECIALIS je objavljen u Službenom glasniku Republike Srbije, a isti stupa na snagu sljedeći dan po objavljivanju.

Zagreb, 13.02.1997.

Predsjednik Republike Hrvatske donio je na temelju članka 98. Ustava Republike Hrvatske i članka 4. Zakona o izborima zastupnika u Sabor Republike Hrvatske odluku o raspisivanju izbora za zastupnike u Županijski dom Sabora Republike Hrvatske.

1. Predsjednik Republike Hrvatske raspisao je izbore za zastupnike u Županijski dom Sabora Republike Hrvatske.

2. Izbori će se održati u nedjelju, 13. travnja 1997.

3. Ova odluka stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama, priopćeno je iz Ureda Predsjednika.

Subotica, 14.2.1997.

Mats Staffansson, veleposlanik Kraljevine Švedske u SR Jugoslaviji posjetio je DSHV, gdje su ga primili Bela Tonković i Josip Gabrić st.

Istoga dana su Bela Tonković i Josip Gabrić st. razgovarali i Csabom Tabajdi, pred-

stojnikom Ureda za etnička pitanja vlade Republike Mađarske.

U oba razgovora glavna tema su bile situacija Hrvata poslije potpisivanja Sporazuma o normalizaciji odnosa između SR Jugoslavije i republike Hrvatske i odrazi prilika u istočnoj Hrvatskoj na Hrvate u SRJ, posebno u Bačkoj i Srijemu.

Svi sudionici razgovora složili su se da i Hrvati u SRJ moraju uživati sva prava koja su međunarodnim dokumentima zajamčena nacionalnim manjinama, a poslije potpisivanja Sporazuma o normalizaciji odnosa između SRJ i RH više nema nikakvog osnova ni izgovor a da se u slučaju Hrvata radi o „novoj manjini“. Zato i Švedska i Mađarska, ali i cijela međunarodna zajednica očekuju pozitivne korake od strane SRJ prema Hrvatima. To je posebno važno sada poslije Pisma namjere Hrvatske i prava koja Hrvatska još jednom potvrđuje Srbima.

Sudionici su se nadalje složili da se u slučaju iseljavanja Srba iz istočne Hrvatske ne smije ponoviti teror nad Hrvatima kao što je bio u svibnju i kolovozu 1995.

Dakovo, 15. 02 1997.

Danas je u đakovačkoj katedrali održana svečanost preuzimanja dužnosti biskupa. Dosadašnji biskup đakovačko-srijemske biskupije Ćiril Kos predao je ovu dužnost msgr. Marinu Srakiću kojega je Sveti Otac Ivan Pavao II proglasio biskupom 6. veljače, obzirom da je msgr. Ćiril Kos to zatražio od Svetog Oca, sukladno crkvenim

VIJESTI

zakonima, pošto je navršio 75 godina života. Na svečanoj misi nazočni su, uz kardinala dr. Franju Kuharića, apostolske nuncije u Hrvatskoj i SRJ - msgr. Einaudia i msgr. Abrila, bili i predstavnici županije te brojni vjernici.

Petrovaradin, 21.2.1997.

Izaslanstvo Agencije za razvoj demokracije vlade SAD na čelu s g.đicom Kathryn Stratos razgovarao je s izaslanstvom DSHV u sastavu: Bela Tonković, Branko Melvinger i Josip Gabrić st. U srdačnom razgovoru razmatrani su odnosi države prema nacionalnim manjinama, strankama, slobodi sredstava javnog informiranja kao i međustranački odnosi.

Srbobran, 22. o2 1997.

Na današnjoj osnivačkoj skupštini uz nazočnost 145 predstavnika osnivača iz 28 mađarskih naselja diljem Vojvodine, osnovana je nova stranka demokratske orijentacije - Demokratska stranka vojvođanskih Mađara. Novoosnovana stranka je tajnim glasovanjem izabrala svoje rukovodstvo i to: za predsjednika Agoston Andrasa, i dva dopredsjednika - Csorba Belu i dr. Sepsey Csabu. Prisutni predstavnici osnivača izabrali su i Konferenciju ove stranke od 20 članova, te tako ovaj rukovodni organ sa čelništvom stranke ima ukupno 23 člana.

Demokratska stranka vojvođanskih Mađara je osnovana od strane bivših članova Demokratske zajeinice vojvođanskih Mađara i to prikupljanjem 517 potpisa u 28 naselja sa mađarskim živiljem. Svi koji su potpisali zahtjev za osnivanjem, ujedno su postali i osnivačima stranke.

Razlog osnivanja Demokratske stranke vojvođanskih Mađara je u tome, što je Ministarstvo pravde Republike Srbije 18. veljače 1997. godine izdalo rješenje u kojem se potvrđuje da je skup održan 21. 12 1996. godine u Bečeju bio legitiman i legalan, a odluke donešene na njemu pravovaljane. Naime, 21. 12 1996. godine u Bečeju je sazvana izvanredna Skupština stranke DZVM na kojoj su smijenjeni njeni dotadašnji čelnici i imenovani novi, a poništen je i važeći Statut koji je omogućavao isključenje članova iz stranke, i uveden onaj iz 1990. godine. Oštećeni članovi DZVM su smatrali da im je na ovaj način vlast oduzela organizaciju, te su, smatrajući to nepravdom i mahinacijom, u roku 3 dana osnovali novu stranku u Srbobranu — VMDP.

Subotica, 25. o2 1997.

Na današnjem zasjedanju subotičke Skupštine na dnevnom redu je bio izbor članova Izvršnog Odbora općine Subotica, kao i radnih tijela koja operativno rješavaju razna pitanja iz najvažnijih oblasti grada. Na početku odbornicima su se obratila dva predstavnika stranke DZVM navodeći kako im je dosta prijetnji i ucjena od strane pojedinih općinskih

čelnika, te su izjavili kako će ubuduće u radu Subotičke skupštine djelovati kao neovisni odbornici.

Na prethodnoj sjednici izabran je za predsjednika Izvršnog Odbora dotadašnji predsjednik Imre Kern, dok su na današnjoj sjednici većinom glasova izabrani: dr. Čehak Korhec Rozalija, Kučera Geza, dr. Rodoljub Đurić, Ištvan Plestović, Šifliš Zoltan i Ivan Vojnić Tunić. Na glasovanje je stavljen prijedlog u cijelosti, ali je jedan od odbornika upozorio predsjedavajućeg Skupštine Kasza Jozsefa da se u slučaju izbora članova Izvršnog Odbora mora glasovati pojedinačno, na što je predsjedavajući priznao povredu Poslovnika Skupštine i prijedlog stavio na glasovanje po odredbama Poslovnika.

Što se tiče izbora radnih tijela Skupštine i Izvršnog Odbora, prijedlog dat za skupštinsku sjednicu prihvaćen je većinom glasova uz dvije izmjene.

Nakon izglasovane odluke o uvođenju samodoprinosu u mjesnoj zajednici Šupljak, odbornici su mogli postavljati odbornička pitanja. Među njima se našlo pitanje odbornika iz Starog Žednika da se na sljedećoj sjednici Skupštine odbornicima kaže razlog boravka milicionera u osmogodišnjoj školi u Starom Žedniku, te da li je on tom prilikom netkoga štitio ili pak prijetio. Odbornik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Ivan Čović upitao je da li je u subotičkoj općini ustanovljena svinjska kuga, ako pak nije, traži da se izda dozvola za prodaju svinja obzirom da ih poljodjelci u većem broju imaju na prodaju.

Reagiranja

Novi ministri za stare probleme

Na republičkoj Skupštini održanoj 11. veljače u Beogradu, premijer Vlade Republike Srbije, Mirko Marjanović je predložio izmjene za sastav republičke Vlade. Na ovoj sjednici je, bez prisustva poslanika Koalicije „Zajedno” dužnosti razriješen jedan potpredsjednik Vlade i 6 ministara, a imenovano je trinaest novih. Sukladno izglasanom Zakonu o ministarstvima, oformljena su tri nova ministarstva i to: za ekonomsku i vlasničku transformaciju, za lokalnu samoupravu i za brigu o obitelji.

Najviše polemike, kako se čini, izazvalo je imenovanje ministra za informiranje prof. dr. Radmile Milentijević i ministra bez portfelja za pitanja ljudskih prava i nacionalnih manjina Ivana Sedlaka.

Što se ministrice tiče, nju dobro poznaju kako se navodi iz ranijeg perioda, kada je svojim radom i djelovanjem potpomogla, uz suglasnost i utjecaj režima, neobjektivno izvještavanje i informiranje, a danas, kako se zaključuje na osnovu njezinih izjava, ne misli mnogo u tome promijeniti. Čak su je kritizirala i neka inozemna glasila ističući u prvi plan njenu viziju obavljanja ministarskog posla u ulozi „generalnog” urednika medija u Srbiji, kao i najavu oduzimanja akreditacija stranim novinarima zbog pisanja „neistina”. Da li je to ta najavljena liberalizacija tiska i medija koji se očekuju do prve polovice ožujka, još se pouzdano ne

zna. Ali se zna da novoimenovana ministrica ima dva predsjednika - Klintonu i Miloševića, a zna se i to da joj mnogi zamjeraju prihvatanje ovog položaja obzirom da za taj posao nije kompetentna. Njezin izbor za ministra informiranja pokazuje da vlast u ovoj oblasti ne želi mnogo toga izmijeniti, već nastaviti po starom i to još oštrijim metodama.

Imenovanjem ministra bez portfelja Ivana Sedlaka zaštitnikom ljudskih prava i nacionalnih manjina u Srbiji, pokazuje se dobra volja Vlade da se i u ovoj oblasti stvari stave na svoje mjesto. Međutim, još se tinta ovjere ministarskog položaja - istina bez portfelja, još nije dobro osušila, novoimenovani funkcioner je već napamet naučio sve izraze, pojmove kao i obrazloženja spram prava nacionalnih manjina kojima se godinama vrlo uspješno služila i savezna ministrica za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Margit Savović. Ivan Sedlak je, inače subotičanin, kandidat JULJ-a na proteklim izborima, iz svog resora dao izjavu u kojoj ističe kako su u Srbiji garantirana sva ljudska i građanska prava i to na najvišoj razini sukladno međunarodnim standardima. Međutim, ne treba se zadovoljiti postignutim uspjesima u ovoj oblasti, već treba raditi na rekonstrukciji samog društva, a što u mnogome ovisi od raspoloživih materijalnih

sredstava koja su za sada, kako je naveo, vrlo skromna. Najveći uspjeh u zaštiti ljudskih prava i nacionalnih manjina postignut je, po njemu, baš u Vojvodini.

Njegova ocjena stanja spram ljudskih i nacionalnih prava u Subotici za sada je zadovoljavajuća, iako je njegovo mišljenje da je interes svakog građanina iznad svake nacije i politike, obzirom da je dosadašnja praksa vođenja nacionalne politike u Subotici u zadnjih nekoliko godina bila u suprotnosti sa politikom Srbije i Beograda, a što je samo naštetilo gradu i mnogim njegovim građanima. Subotica je ranije bila sa mnogo više tolerancije, a da bi se stanje popravilo, bilo bi neophodno da se aktivnosti lokalne samouprave usaglase sa interesima republike, te da se sukladno demokratskim načelima pokaže više dobre volje za razumijevanjem i vrednovanjem onih koji drugačije misle, neki su od navoda Ivana Sedlaka, koji su naišli na veoma oštru kritiku u javnosti. Može se pri tom reći da im niti novoimenovani ministar bez portfelja nije nakon toga ostao dužan.

Ništa manje polemike i reagiranja nije izazvao niti Lilićev prijedlog mandatara Savezne vlade, te njegova najava da će savezna Vlada biti „Vlada stručnih i kompetentnih”. „Znači li to, upitali su neki, da u ovoj prethodnoj nisu bili stručnjaci?”

L. Molzer

Posjet hrvatske diplomacije Beogradu

RJEŠAVANJE PITANJA OD OBOSTRANOG INTERESA



U Beogradu je 19. veljače boravio u prvom, pravom, radnom, uzvratnom posjetu, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske dr. Mate Granić. Nakon boravka ministra vanjskih poslova SR Jugoslavije Milana Milutinovića u Zagrebu 29. listopada 1996. godine, dr. Granić je u Beogradu očekivan u prosincu prošle godine. Do susreta u to vrijeme nije došlo zbog aktualnih političkih prilika u Srbiji, a time i SR Jugoslaviji, ali su razgovori od listopada mjeseca nastavljeni danas, a na poziv ministra Milutinovića.

U sastavu delegacije Republike Hrvatske, pored ministra vanjskih poslova, u razgovorima su sudjelovali i: Hido Bišćević, pomoćnik ministra, Jakša Muljačić, pomoćnik ministra, Zoran Bošnjak, načelnik kabineta ministra, Zoran

Pičuljan, tajnik ministra, Marica Matković, načelnica konzularnog odjela, Željko Takanjec, glasnogovornik, Neven Pelicerić, zamjenik načelnika, Andrej Dogan, savjetnik. Na razgovorima je bilo nazočno i izaslanstvo hrvatskog veleposlanstva u Beogradu i to: dr. Zvonimir Marković, veleposlanik Republike Hrvatske, Davor Vidiš, glasnogovornik te Neven Vranković. Delegaciju SR Jugoslavije je predvodio ministar vanjskih poslova Milan Milutinović uz nazočnost svog zamjenika i brojnih suradnika. Tema ovih razgovora je bila ponovno intenziviranje procesa normalizacije odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije.

Ovaj radni uzvratni posjet hrvatskog ministra vanjskih poslova dr. Mate Granića sastojao se iz dva dijela. Nešto iza

deset sati prije podne vođeni su razgovori dva izaslanstva u rezidenciji Ministarstva vanjskih poslova SR Jugoslavije, a nakon datih kraćih izjava novinstvu od strane oba ministra, razgovaralo se u rezidenciji predsjednika Republike Srbije Slobodana Miloševića. Oba sastanka su protekla bez nazočnosti novinstva.

Nakon završenih razgovora u rezidenciji Ministarstva vanjskih poslova, izjavu za novinstvo prvi je dao ministar vanjskih poslova SR Jugoslavije Milan Milutinović. Tom prilikom je izjavio:

„Želeo bih prije svega da pozdravim ministra Granića. Mi smo danas imali izuzetno opsežne razgovore i oni su upravo označili jedno značajno ubrzavanje ukupnih jugoslovensko - hrvatskih odnosa koji su ukupna kičma odnosa na Balkanu i uopšte u našem regionu. Danas smo razmatrali 18 sporazuma i dogovora i mislim da smo se politički dogovorili praktično o svima njima. Nastojaćemo da u narednih nekoliko nedelja ceo posao privedemo kraju i dovedemo do potpisivanja. Ono što je danas bilo značajno to je, da smo svim tim razgovorima dali jedan značajan politički impuls. Mislim da je i sama činjenica da je danas gospodin Granić ovde i da se nas dvojica po treći put za šest meseci sastajemo, govori dosta o tome da su naši ukupni odnosi na jednoj uzlaznoj liniji, da su dobrosusjedski i da daju

AKTUALNO

velike nade u budućnost i saradnju dviju zemalja."

Potom se okupljenim novinarima i izvještaičima obratio ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske dr. Mate Granić:



„Štovani gospodine ministre, mi smo danas imali dug, sadržajan i konstruktivan sastanak i dogovorili smo se o mnogim stvarima. U sljedećih nekoliko tjedana će biti brojnih ministarskih sastanaka i ekspernih sastanaka da bi se razgovaralo o različitim sporazumima koji će se potpisati. Sve je ovo u duhu i u svrhu unapređenja odnosa i obostranog interesa obje države. Razgovarali smo o Podunavlju, mirnoj reintegraciji i zaključili sa zadovoljstvom da se taj proces

odvija dobro, uz punu garanciju Srbima u Hrvatskom Podunavlju za ostanak i dostojanstven život, poštivajući ljudska prava i manjinska prava, i jasno, kao punopravni građani Republike Hrvatske. Mi vjerujemo da će se izbori održati u miru, da će se održati zajedno sa izborima u Republici Hrvatskoj i da će taj proces kasnijom uspostavom vlasti, završetkom mandata UNTAES-a, proteći na obostrano zadovoljstvo. Hrvatsko Pismo namjere Vijeću Sigurnosti, Hrvatski ustav i hrvatski zakon su puna garancija svih etničkih prava i ljudskih prava. O tome je bilo puno govora u svim detaljima i možemo kazati da se nadamo i čvrsto vjerujemo da će taj proces u duhu rezolucije Vijeća Sigurnosti i u skladu sa Erdutsko - Zagrebačkim sporazumom završiti uspješno. Zatim smo razgovarali o 3 skupine pitanja.

Prva skupina su pravna pitanja: - Regulisanje državljanstva, Regulisanje malograničnog prometa, određivanje graničnih prijelaza, suradnja

ministarstava unutarnjih poslova i potpisivanje tri pravnička sporazuma, kao i potpisivanje sporazuma o uzajamnoj pravnoj pomoći, te konzularnoj pomoći. Mi vjerujemo da će svi ovi Sporazumi, a kao što vidite tu se radi o desetak dosta različitih sporazuma, da će u sljedeća 2-3 mjeseca ti sporazumi biti potpisani i za vrijeme posjete ministra Milutinovića Zagrebu.

Zatim smo razgovarali o željezničko-cestovnom prometu i razmatrali odgovarajući sporazum. Dogovorili smo se da će za prvu pravnu skupinu pitanja sastanak biti u Zagrebu za 2 tjedna, a i o nestalima za desetak dana u Zagrebu. Nadamo se da ćemo pored određenih rezultata koji su postignuti, još više ubrzati taj proces, jer je to vrlo važno za cio proces. Postignuta je suglasnost po svim pitanjima.

Kako se doznaje, sporazum o međusobnoj zaštiti manjina nije bio na dnevnom redu, ali je činjenično o tome razgovarano.

Lidija Molzer

Susret: Granić i Milošević

Ubrzati rješavanje otvorenih pitanja

Nakon razgovora sa ministrom vanjskih poslova SR Jugoslavije Milanom Milutinovićem, hrvatski potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske danas je u Beogradu razgovarao i sa predsjednikom Republike Srbije Slobodanom Miloševićem. Tema razgovora je bilo dalje unapređivanje i intenziviranje procesa normalizacije odnosa između Republike Hrvatske i SR Jugo-

slavije. Pri razgovoru je ocijenjeno da je u obostranom interesu unapređenje hrvatsko-jugoslavenskih odnosa u čemu važnu točku predstavlja dosljedna primjena Zagrebačko-Erdutskog sporazuma kao i što brže potpisivanje svih onih sporazuma o kojima su vođeni razgovori Granić - Milutinović. Data je također podrška mirnoj reintegraciji hrvatskog Podunavlja, uspostavi međudržavnog

prometa, ali i ubrzavanju sukcesije bivše SFRJ.

Zaključak razgovora je, da se ubrzaju aktivnosti oko provođenja Sporazuma o normalizaciji odnosa, a da se sva otvorena pitanja rješavaju u duhu ravnopravnosti, dobrosusjedstva i međusobnog uvažavanja.

L. M.

Sa tiskovne konferencije

POSTIGNUTA SUGLASNOST OKO 18 SPORAZUMA

„Regulirati odnose među dvije susjedne države na temelju dobrosusjedstva i interesa, u duhu uobičajenih europskih standarda”

Nakon radnih dogovora sa ministrom vanjskih poslova SR Jugoslavije Milanom Milutinovićem i predsjednikom Republike Srbije Slobodanom Miloševićem, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske dr. Mate Granić sa izaslanstvom je posjetio Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu. Tom prilikom je razgovarao sa izaslanstvom DSHV, a potom održao kraću tiskovnu konferenciju o rezultatima i donesenim zaključcima pri njegovu posjetu Beogradu. Tom prilikom on je kazao:

„Mislim da je sazrelo vrijeme da se riješe brojna otvorena pitanja. Sporazum o normalizaciji odnosa potpisan 23. ož 1996. godine riješio je temeljno pitanje međusobnog priznavanja i on znači konačni završetak rata. Trebalo bi regulirati odnose među dvije susjedne države na temelju dobrosusjedstva i interesa u duhu uobičajenih europskih standarda. Prvo pitanje je bilo pitanje Podunavlja. O ovom pitanju smo razgovarali više od sat vremena. Po pitanju Podunavlja neophodno je da kažem da su neupitne sve važne stvari: postoji podrška izborima, završetku mandata i odlasku UNTAES-a, kao i procesu mirne reintegracije. U sljedećih pet dana će biti objavljena lista onih koji nisu obuhvaćeni amnestijom. To je vrlo važno da se javno objavi, a što će dodatno

smanjiti tenzije. Pored ovoga Hrvatska će učiniti sve po hrvatskom Ustavu i ustavnom zakonu, sukladno Pismu namjere, a u svrhu mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja. Mi garantiramo Pismo namjere radi vlastitoga kredibiliteta.

Osnovno je također, da se ubrza primjena Sporazuma: to: reguliranje željezničkog i cestovnog prometa o čemu će biti potpisani posebni sporazumi, kao i otvaranje zračnog koridora. U drugu grupu pitanja podpadalo je reguliranje državljanstva, malograničnog prometa, graničnih prijelaza i sl. Potpisat će se sporazum o uzajamnoj međunarodno-pravnoj pomoći te konzularna konvencija. Osim toga, potpisali bi se sporazumi između dva ministarstva unutarnjih poslova o borbi protiv terorizma, međunarodnog terorizma, droga i propratu osoba. Treća skupina sporazuma o kojima se razgovaralo su bila imovinsko-pravni odnosi o kojima će se početi razgovarati 28. ovoga mjeseca u Beogradu. U Zagrebu će se razgovarati o zatočenim i nestalim osobama, a ovaj sastanak će se održati u Ministarstvu vanjskih poslova. Razgovarano je i sa gosp. Milutinovićem i sa Slobodanom Miloševićem da se ubrza proces sukcesije bivše SFRJ obzirom da Hrvatska nije zadovoljna sadašnjim stanjem, sa čime su se oni suglasili. Kao što vidite, to je cijeli kompleks pitanja kako

regulirati odnose između dvije suverene i nezavisne države. Isto tako je vođen razgovor o gospodarstvu. Po ovom pitanju doći će jedna jugoslavnska delegacija u Zagreb da se postave temelji gospodarsvenoj suradnji, reguliranju platnog prometa, pitanja carina itd. Sve ovo skupa je veliki iskorak i mislimo da je sada zrela atmosfera da se sa mirnom reintegracijom Podunavlja praktički riješi veliki broj pitanja. Ovom prilikom je dogovoreno da se formira komisija za granice, kao ona što već postoji sa Slovenijom.

Što se tiče razgovora sa predsjednikom Miloševićem, on je zainteresiran da se ubrza potpisivanje svih ovih sporazuma, a u tom razgovoru on je također dao punu podršku mirnoj reintegraciji Podunavlja. Predsjednik Milošević je kazao da je zainteresiran da se što prije regulira željeznički i cestovni promet. Kada smo razgovarali o tome kako ubrzati proces sukcesije, on je dao podršku ubrzanju rješavanja ovog pitanja napominjući da je došlo vrijeme da se sva pitanja ubrzano rješavaju. Najviše se zanimao za reintegraciju Podunavlja i složili smo se da je uspješna reintegracija značajna kako za nas tako i za Beograd te da i po ovom pitanju imamo zajednički interes. Razgovarali smo i o svim pitanjima vezanim za lokalne Srbe i zaključili da više nema ozbiljnih otvorenih pitanja.”

Polemike

Srbi i opet iznervirani!

Nova lokalna vlast u somborskoj općini došla je na ideju da nekadašnjem slobodnom kraljevskom gradu vrati grb iz 1749. godine. Ova namjera je izazvala mnoge polemike, ali i zaključke da nova postava somborske općine, koja u svom sastavu ima većinu odbornika koalicije „Zajedno“, želi u Somboru sprovesti „austro-ugarizaciju“.

Naime, Sombor je status slobodnog kraljevskog grada dobio 1749. godine od austrijske carice i ugarske kraljice Marije Terezije, a kako pišu somborske novine, ponovnim uvođenjem ovog grba u upotrebu, netrpeljivost u Somboru će još više

doći do izražaja. Na stranu to da i ostali tisak prekraja povijesne činjenice vezane za dobijanje statusa slobodnog kraljevskog grada Sombora, kao i to da se u tim povijesnim činjenicama niti jednom riječju ne pominju Hrvati kao žitelji - niti kao bivši niti kao sadašnji - ovoga mjesta, ali je zato svatko u svom komentaru stavio naglasak „na simbole grba među kojima se nalazi šahovnica“. Po njima će, ukoliko se stari somborski grb uvede u javnu upotrebu, ova „šahovnica“ samo iritirati Srbe koji danas žive u Somboru. Ima na tom grbu, kako se ističe, još dosta „spornih“ simbola, ali obzirom na

aktualne događaje miti jedan nije toliko opasan po suživot i mir u Somboru kao hrvatska šahovnica.

Obzirom da je somborski grb 1749. godine otkupljen od Beča na pošten način i zalaganjem svih njegovih žitelja među kojima su u to vrijeme živjeli i brojni Hrvati (iako ih danas tisak pominje samo kao somborske Bunjevce), nema razloga da na simbol hrvatskog naroda na ovom grbu somborski Srbi gledaju sa mržnjom. Ako ih pak u tolikoj mjeri iritira sve što je hrvatsko, što tek osjećaju prema svojim hrvatskim sugrađanima istovremeno govoreći o miru i suživotu?

Lidija Molzer

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini**IZJAVA ZA JAVNOST**

„Predsjedništvo DSHV je na svojoj sjednici 16.02.1997. razmatralo djelovanje potpredsjednika DSHV Laze Vojnić Hajduka u periodu poslije 1.12.1996. kada je Vijeće kao najviši organ DSHV između dvije skupštine ocijenilo dijelove njegova djelovanja štetnim po DSHV i zato mu izglasalo nepovjerenje. Predsjedništvo DSHV je ocijenilo da je Lazo Vojnić Hajduk i poslije mjere od strane Vijeća 01.12.1996. nastavlja djelovati na štetu DSHV i donijelo odluku da se Lazo Vojnić Hajduk isključuje iz članstva DSHV.“

Sukladno Statutu DSHV Lazo Vojnić Hajduk ima pravo žalbe Vijeću DSHV i u slučaju žalbe, do konačne odluke Vijeća, zamrzavaju mu se sve funkcije u DSHV.“

GLAS RAVNICE- Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini-urednik: Lidija Molzer, Uređivački savjet: Lazar Merković, Milivoj Prčić, Marko Kljajić, Ivo Kujundžić, Izdaje: DSHV, 24000 Subotica, I. Milutinovića 31, tel&fax: 51-348, ž.r.; 46600-603-4-3338 SPP Subotica, HRID Subotica, List je registriran kod Ministarstva za informacije Republike Srbije pod brojem 2087 Izlazi mjesečno. Tisak : studio „Bravo“, Braće Majera 43/a 24000 Subotica

Anketa

ETNIČKO ČIŠĆENJE - ŠTO DA NE?

Rezultati ispitivanja javnog mijenja u Srbiji (sa Vojvodinom bez Kosova) o ravnopravnosti i položaju nacionalnih manjina koje je 1996. god. provodila Helsinška organizacija za ljudska prava su veoma poražavajući u odnosu na nacionalne manjine. Ispitanici su bili isključivo građani srpske nacionalnosti koji u 54% slučajeva smatraju da Srbi ne treba da imaju veća prava od nacionalnih manjina koje žive u Srbiji, dok njih 40% misli da Srbi trebaju u svojim pravima biti „iznad” pripadnika manjina. Ovaj zadnji postotak u Vojvodini iznosi 29%. Što se tiče ravnopravnosti manjina u Srbiji, 40% ispitanika smatra da etničko pitanje koje je Srbija rješavala tijekom proteklog rata nikako nije riješeno te da je taj proces za sada još „otvoren” i treba ga dovršiti.

Na pitanje da li u nekim dijelovima Srbije manjinama treba dati veća prava ili ukinuti neka prava kako bi se uspostavila ravnoteža u pravima između većinskog i manjinskog stanovništva, 36% ispitanika smatra da manjinska prava ne treba nigdje povećavati već smanjivati, 41% ispitanika se izjasnilo da bi bilo neophodno povećati prava nacionalnih manjina, dok njih 12% misli da prava manjina treba povećati samo u nekim dijelovima Srbije. Što se tiče političkih prilika i utjecaja nacionalnih manjina na njih, velika većina Srba smatra da su u Srbiji političke probleme uzrokovale baš manjine, a

najopasniji po sveukupno stanje u Srbiji su Albanci - na prvom mjestu 77,9%, Bošnjaci muslimani 54,4% (Sandžak), na trećem mjestu su Hrvati 36,5%, dok su Mađari po ovoj procjeni pri kraju tabele.

Što se tiče već postojećih prava nacionalnih manjina - koje su službeno priznate do 1990. godine, gotovo polovina ispitanika Srba smatra da im ne treba dozvoliti ravnopravnu upotrebu maternjeg jezika i sve što uz to ide, čak niti u sredinama gdje te nacionalne manjine čine većinu, s tim da je ovaj postotak nešto manji u Vojvodini.

Znakovito je, također, da trećina ispitanika smatra da je manjinama potrebno osigurati prava na temelju međunarodnih zakonskih normi, dok je isto tako 1/3 izričito protiv toga. Na ovaj način se, u suštini, srpsko stanovništvo u Srbiji u trećini izdvojilo na „demokrate”, u drugoj trećini na „nedemokrate”, dok treća trećina nema konkretno mišljenje po ovom pitanju. U svojim odgovorima ona „nedemokratska” većina ističe kako bi manjine trebalo poticati na mirno preseljenje u njihovu matičnu državu (29,4%), dok 7,9% po ovom pitanju misli kako sve treba poduzeti, čak i silu, da se Srbija „očisti” od ostalih nacija. Svega 6% ispitanika smatra za prihvatljivo model autonomije za nacionalne manjine kao i mogućnost dvojnog državljanstva.

Što se tiče pitanja o tome kolike se razlike osjećaju

između Srba i građana drugih nacionalnosti u Srbiji, Srbi su se u velikoj većini izjasnili da su etničke razlike između Srba, s jedne strane i Albanaca i Bošnjaka, s druge strane, vrlo velike, između Srba i Hrvata i Cigana razlike su osrednje, dok Srbi manje etničke razlike imaju sa Mađarima, a gotovo nikakve sa rusinima i slovacima. Ovim redom se iskazuje i povjerenje ili pak nepovjerenje u ostale građane nesrpske nacionalnosti u Srbiji.

Kako se vidi, spram različitih pitanja i postotci su kontradiktorni, jer više od polovice ispitanika smatra da etničkim zajednicama ne treba smanjivati njihova prava, ali je samo 1/3 od ispitanika demokratski nastrojeno, dok je druga trećina veoma ekstremna i samo se verbalno deklarira za demokrate.

Sagledavajući ove pokazatelje dolazi se do saznanja da prava demokratizacija Srbije neće doći „sa ulice”, te da većinski narod u prvom redu treba sam sebe demokratizirati mijenjajući „nešto” u sopstvenim glavama, jer njihova nova i možda čak jedina šansa su upravo nacionalne manjine i reguliranje njihovih prava, a što ih svakodnevno podsjeća na stepen demokratizacije i tolerancije koji su sami Srbi spremni prihvatiti i u praksi provoditi.

Lidija Molzer

Inicijative

VRATITI VOJVODINI USTAVNOST

Potpisivanje dokumenta „Predlog za promenu ustavnog položaja Vojvodine” ocjenjuje se „investiranjem u budućnost” te kao „priprema za vrijeme kada se to doći na dnevni red pod pritiskom svih onih koji žele ustavne promjene na republičkoj i saveznoj razini”, jednodušna je konstatacija potpisnika ovog prijedloga koji je u Novom Sadu potpisan od strane osam stranaka, među kojima i DSHV, i trinaest vanstranačkih udruga.

Pokretač i inicijator ovog Prijedloga je nestranačka organizacija „Vojvođanski klub” iz Novog Sada koji je još prije nekoliko godina izradio Manifest za autonomnu Vojvodinu, ali se on duži period usaglašavao sa dotadašnjim potpisnicima, kao i potencijalnim partnerima koji bi prišli ovoj inicijativi. U vrijeme stvaranja ovog Manifesta, naime, u njega nisu ugrađeni ciljevi i potrebe, kao niti prava hrvatskog naroda na vojvođanskoj razini, ali se nizom dogovora sa Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini postigao sporazum oko adekvatnog pristupa prema Hrvatima kao nacionalnoj manjini na teritoriji Pokrajine Vojvodine.

Potpisani prijedlog zahtijeva uspostavu ustavne autonomije Vojvodine kao što je ona, uspostavljena 1974. godine. U samom dokumentu se traži da se Autonomnoj Pokrajini Vojvodini osigura zakonodavna, pravosudna, i izvršna vlast, kao i da se, kako saveznim tako i republičkim ustavom garantira teritorijalna, politička, ekonomska i kulturna autonomija

Vojvodine, i to u sklopu demokratske države Srbije i Jugoslavije.

Pored potpisivanja ovog prijedloga, neophodno je pokrenuti proceduru izmjene Ustava Srbije za što je potrebna podrška i potpis najmanje stotinu tisuća građana, ili pak podrška najmanje pedeset republičkih poslanika. Što se ovog uvjeta tiče, ocjenjuje se već sada da nema realnih šansi za sprovođenje izmjene ustava Republike glasovanjem republičkih poslanika.

Na tiskovnoj konferenciji održanoj neposredno nakon potpisivanja Prijedloga za promjenu ustavnog položaja "Vojvodine", član Predsjedništva stranke DSHV, inače jedne od potpisnica, Branko Melvinger je kazao: "Od svog nastanka DSHV se zalaže za autonomiju Vojvodine. Još na mirovnoj konferenciji u Londonu 1992. godine insistirali smo i postigli da u dokument Konferencije uđe i zahtev da se građanima Vojvodine "... vrate ustavna prava". Sada, kada su se Hrvati, prvi put posle više od 70 godina života u zajedničkoj državi, našli u položaju nacionalne manjine, uvereni smo da ćemo lakše ostvariti ravnopravan položaj u Autonomnoj Vojvodini, a preko nje i u celoj Jugoslaviji."

Ovom prilikom se javnosti obratio i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini svojom izjavom u kojoj se kaže:

"Temeljem svojega političkog programa Demokratski savez hrvata u Vojvodini zalaže se od samog početka svoga

djelovanja za jaku političku, teritorijalnu, upravnu i gospodarsku autonomiju Vojvodine. Ta autonomija ne povređuje integritet Republike Srbije i suverenitet SR Jugoslavije.

S te političke platforme DSHV je djelovao u vezi Vojvodine i na Mirovnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji u Londonu 1992. godine i uspio da međunarodna zajednica prihvati stav da "se građanima Vojvodine (...) vrate ustavna prava", što je zapisano i u Dokumentu o Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori (SR Jugoslaviji).

Rad DSHV u okviru Radne grupe za promjenu ustavnog položaja Vojvodine jest nastavak našeg nastojanja oko jačanja autonomije Vojvodine.

Predstavljeni Prijedlog za promjenu ustavnog položaja Vojvodine u mnogim tačkama odgovara našoj viziji, on predstavlja političku volju velikog broja građana Vojvodine koju predstavljaju potpisnici, i DSHV ga podupire. Naša potpora, međutim sadržava rezervu prema stavu da nacionalna vijeća ne trebaju biti dio sustava vlasti, jer smatramo da upravo nacionalna vijeća manjina trebaju biti nosioci uprave autonomijom manjina koja trebaju biti element cjelokupnog državnog uređenja.

Zato ovaj dokument smatramo prvom fazom rada i nadamo se njegovom usavršavanju u slijedećim fazama."

Lidija Molzer

Drugi pišu: Večernji list

Ushidbene postrojbe za Bosnu

Ostanak osumnjičenih ratnih zločinaca na slobodi veća je prijetnja mirovnom procesu u Bosni nego njihovo uhićenje - zaključili su zapadni saveznici te užurbano pripremaju ushidbene operacije, tvrdi londonski Daily Telegraph. Donedavno su Washington, London i Pariz tvrdili kako bi uhićenje osumnjičenih ratnih zločinaca moglo ugroziti ne samo sigurnost međunarodnih mirovnih snaga u BiH, nego i cjelokupnu provedbu mirovnog sporazuma iz Dayton. Dosljedno takvoj ocjeni, nalazile su se sve moguće isprike da se IFOR i sadašnji SFOR ne upuštaju u hvatanje ratnih zločinaca. Strani novinari otkrili su već brojne paradoksalne situacije gdje su nadzorne postaje, pa čak i stožeri međunarodnih vojnih snaga u neposrednom susjedstvu ratnih zločinaca (npr. na području Banja Luke, Omarske, Bosanskog Šamca i Prijedora, ali zapovjednici uporno nude opravdanja) kako mirovne snage nemaju mandat za hvatanje

ratnih zločinaca, osim ako na njih naiđu za obavljanje redovnih dužnosti. No, i kad je dolazilo da takvih susreta, IFOR je zatvarao oči, ako u slučaju osumnjičenog ratnog zločinca Stevana Todorovića, zamjenika šefa službe sigurnosti u Bosanskom Šamcu, koji, je idući na posao, dva puta na dan prolazio pokraj stožera Colt, u kojem je tjeratica s njegovom fotografijom!

Kako je ostanak ratnih zločinaca u sredini gdje su učinili zločine očita prepreka mirovnom procesu, zapadni saveznici promijenili su mišljenje i planiraju hvatanje ratnih zločinaca. Prema diplomatskim i vojnim izvorima, ushidbene operacije dosegle su fazu detaljnog planiranja. Najprivlačniji je scenarij da elitne američke, britanske i francuske postrojbe istodobno krenu u akciju širom Bosne i pohvataju svih 66 osumnjičenika za ratne zločine. SFOR bi pružio samo logističku potporu i bio u pričuvi u slučaju potrebe, ali bi inače ostao neutralan", kako bi

smanjio opasnost od odmazdi. Daily Telegraph tvrdi kako, zapadni saveznici više ne raspravljaju o načelima, nego o praktičnoj strani operacije. Prema britanskom diplomatskom izvoru, vode se intenzivni dogovori između Washingtona, Londona i Pariza. Postoji odlučnost, samo još treba donijeti konačnu odluku. Vojna je procjena da se savih 66 osumnjičenih osoba može relativno lako uhititi, jer su čak i oni na vrhu popisa, mnogo manje čuvani, nego što se tvrdi. Zapad odbacuje tvrdnju da Karadžića čuva 2.000 sljedbenika. Čini se da ih je tek nekoliko desetaka, otkrio je jedan britanski vojnik. Jedan od prijedloga jest da operacija bude jednaka prema svima, pa bi se tako istodobno uhitili i Srbi i Hrvati. Očito bi to trebalo poslužiti za umirenje Srba, kojih je najviše na popisu ratnih zločinaca, kako ne bi pomislili da je operacija uperena samo protiv njih.

Željko Toth

Rimska odluka o statusu Brčkog

„... Kao i sve dosadašnje odluke, i ova je prepuna kompromisa, ali za arbitra i jedino moguća. Naime, rješenjem da taj grad i dalje bude kpod srpskom vlašću i međunarodnim nadzorom još godinu dana zaleđuje se postojeće stanje, a za isto toliko produljuje se vrijeme Daytonskog mira. Svaka drukčija

odluka u sebi bi nosila opasnost od izbijanja rata. I to odmah. Međunarodna zajednica, dakle, opet je, tko zna koji put, sebi dala vremena, u kojemu će vjerojatno svim sredstvima pokušati dosljednom primjenom Daytonskog sporazuma učvršćivati bosanski mir. Uspije li to učiniti, arbitru neće biti

teško u veljači iduće godine donijeti konačnu odluku. No, ako je suditi po dosadašnjem razvoju događaja, već je sada jasno kako je BiH agonija samo produljena za godinu dana. (...) Rimska odluka tumačena bosanskom logikom teško će biti shvaćena kao poziv na mir."

"Večernji list"

Interview: mr. Bela Tonković, predsjednik DSHV

ŽELIMO SAMI ZASTUPATI SVOJE INTERESE

Sveukupna politička situacija na ovim područjima, ponovno intenziviranje reguliranja međusobnih odnosa Republike Hrvatske i SR Jugoslavije, predstojeći izbori u R. Hrvatskoj te izgledi spram ostvarivanja nacionalnih i drugih prava hrvatske nacionalne zajednice u SR Jugoslaviji, navela su nas da zatražimo odgovore po ovim pitanjima od predsjednika stranke DSHV mr. Bele Tonkovića.

Razgovor s hrvatskim ministrom dr. Granićem

GR - U Beogradu ste se susreli sa ministrom Granićem. Što mislite o postignutim rezultatima njegova zadnjeg radnog posjeta Beogradu?

- Poslije razgovora sa ministrom vanjskih poslova SR Jugoslavije i predsjednikom Srbije Miloševićem, ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske razgovarao je i sa izaslanstvom DSHV-a. Tijekom ovog razgovora bilo je govora o sporazumima koji sada slijede i to su vrlo važni sporazumi i za nas Hrvate u SR Jugoslaviji. Ne umanjujući važnost niti jednog sporazuma niti teme, želio bih ukazati na naš poseban interes u svezi tri sporazuma, a to je sporazum o međusobnoj zaštiti manjina, o dvojnomo državljanstvu i o

gospodarskoj suradnji. Mi smo životno zainteresirani za sva tri ova sporazuma. Jasno nam je da što se tiče sporazuma o eventualnom dvojnomo državljanstvu stvari nisu jednostavne, jer je tendencija u svijetu da svaki čovjek posjeduje samo jedno državljanstvo,



ali ima primjera koji pokazuju da se u određenim slučajevima dvojno državljanstvo može dogovoriti. Što se tiče Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina tu se radi o već mnogo puta spomenutom prijedlogu Republike Hrvatske od 28. travnja 1996. godine. Sigurno da je i Vladi SR Jugoslavije bilo potrebno vrijeme za proučavanje ovog prijedloga, ali smatramo da je došlo vrijeme da se taj Sporazum potpiše. Nacrt ovog sporazuma je vrlo kvalitetan i on ispunjava sve naše zahtjeve. Treći sporazum

za koji smo posebno zainteresirani jest sporazum o gospodarskoj suradnji. Ovaj sporazum bi olakšao uspostavljanje gospodarstvenih odnosa sa mnogim tvrtkama u Republici Hrvatskoj. Sada je vrlo važno da se sami izorganiziramo za jedan osmišljeni nastup na tržištu da ne bi smo bili gurnuti u stranu od strane onih koji nastoje monopolizirati gospodarske odnose sa inozemstvom. DSHV je zatražio od predsjednika Vlade dr. Radoja Kontića da i mi budemo uključeni u ove pregovore, jer ne bi bilo dobro kada bi se sklapali sporazumi od našeg vitalnog životnog interesa bez mogućnosti da mi sami zastupamo svoje interese. Očekujemo pozitivan stav savezne Vlade, jer znamo da će i Republika Hrvatska u ovim točkama uključiti hrvatske Srbe.

Situacija u DSHV

GR - Ima li onih koji nisu zadovoljni politikom DSHV-a?

- Unutar stranke ima i onih, koji smatraju da rad DSHV-a treba učiniti primjerenijim ovdašnjim političkim prilikama, a ima takvih koji smatraju da smo dosta otvoreni prema političkom životu zemlje. To su legitimna mišljenja i u stalnoj raspravi o načinu ostvarenja

INTERVIEW

naših programskih ciljeva to su legitimni stavovi do trenutka dok se donese odluka o nečemu. Pokazalo se da veće prilagođavanje trenutnoj, dnevnoj političkoj situaciji ili čak prilaženje jednoj ili drugoj strani u dnevnim previranjima itekako može biti na štetu hrvatskog naroda na ovim područjima, pa time i na štetu DSHV-a. Politička previranja na našim područjima su vrlo intenzivna i Predsjedništvo i Vijeće smatra da trebamo biti iznad svega toga. DSHV daje podršku svima koji se bore za demokratske institucije, za ljudska i manjinska prava, kao i za slobodno gospodarstvo. Mi smo spremni razgovarati sa svakim, spremni smo i surađivati sa svakim onim tko nas poštuje i prihvata takvima kakvi jesmo i tko je spreman, poštivajući naše programske ciljeve i naš identitet, surađivati s nama. Do sada nikada nije bio problem spremnosti na suradnju od strane DSHV-a, već je uvijek to bio slučaj od strane eventualnih partnera koji su se najčešće bojali da će suradnjom s nama izgubiti rejting kod svojih birača. I na samoj lokalnoj razini suradnja među strankama postoji u onoj mjeri u kojoj su one spremne surađivati. S nekim strankama je naprosto nemoguće surađivati, jer su do sada pokazale da su protiv vitalnog interesa hrvatskog naroda ovdje, da ne poštuju najelementarnija prava hrvatskog naroda i da su spremni svim, ama baš svim sredstvima raditi i protiv Hrvata i protiv DSHV-a. S takvim strankama ne vidimo mogućnost suradnje. Možda će netko prigovoriti što na lokalnoj razini

ne surađujemo sa tim strankama, a na saveznoj razini razgovaramo. Moram naglasiti da na saveznoj razini ne razgovaramo sa strankom, već s državom, i ako je naš sugovornik član neke od tih stranaka, mi ne možemo izbjeći razgovor s njim, ali mi ne razgovaramo s tom osobom kao sa pripadnikom stranke, već kao predstavnikom države. U tom smislu smo i poslali telegram podrške koaliciji „Zajedno” u Beograd, poslije sjednice u prosincu prošle godine, u kojem smo podržali njihovo zalaganje za demokratske institucije, ljudska i manjinska prava ukoliko se oni za njih zalažu. Bili smo zbog toga napadani i nitko od onih koji nam prigovaraju da se ne prilagođavamo ovdašnjoj situaciji nije se usudio odgovoriti na te teške napade od strane državne televizije i državno-kontroliranih novina. Isto tako ćemo razgovarati i s državom i poduprijet ćemo njezin rad u onoj mjeri u kojoj bude ona poštivala naša prava.

GR - Napadi na stranku DSHV i Vas osobno, dobili su već svoju određenu periodiku. Koji su pravi razlozi tome?

- Neke od razloga sam već naveo, ali želim još ukazati na to da se želi politički obezglaviti hrvatski narod u trenutcima kada je potrebno baš političko predstavništvo zbog trenutnih, ali i dugoročnih potreba političke situacije. Tu bih ukazao na razgovore s državom, ili na predstavljanje hrvatskog naroda u parlamentima raznih razina. Sigurno da ova pojava ima svoju

periodičnost, jer ti problemi se i periodično pojavljuju. Tako je u siječnju 1992. godine na jednoj regionalnoj konferenciji SPS-a u Subotici data instrukcija da se treba svim snagama boriti protiv tzv. nacionalnih stranaka, tj. stranaka nacionalnih manjina, kao i protiv političkog predstavljanja ovih manjina, i to političkim obezglavlivanjem manjina. Iza toga stoji pokušaj da se ne dopusti stvaranje svijesti o političkom subjektivitetu kod nacionalnih manjina, što bi bila jedna od vrlo važnih pretpostavki za bržu asimilaciju. Nedopuštanje razvitka svijesti o političkom subjektivitetu kod nacionalnih manjina bila bi velika olakšica u procesu asimilacije. Ako to ne uspije, onda se, prema toj instrukciji, treba unijeti nered u političku organizaciju nacionalne manjine, odvojiti članstvo od rukovodstva, izolirati čelnike i politički se razračunavati s njima. Ova shema se stalno ponavlja kao što se vidi u podjeli Mađara, vidi se kako se unio razdor u vrlo malu njemačku manjinu, vidimo periodične pokušaje da se to i kod nas ostvari. U predizbornoj kampanji je JUL u Starom Žedniku čak objavio da im je programski cilj uništenje političkih stranaka nacionalnih manjina. Sigurno da nam to nanosi veliku štetu, ali se kroz borbu organizacija ipak očvršćuje i jača. Ja sam uvjeren da ćemo iz ove situacije izići organiziraniji i jači i s još jasnijom vizijom naše budućnosti, o našem načinu borbe za naša prava i obogaćeni s još jednim iskustvom.

INTERVIEW

GR - Na posljednjem zasjedanju Predsjedništva stranke, iz DSHV je isključen Lazo Vojnić Hajduk, dopredsjednik stranke. Što je dovelo do ove odluke?

- Na Predsjedništvu održanom 16. veljače 1997. godine isključen iz članstva Lazo Vojnić Hajduk. To je zadnji korak u slijedu pokušaja da se riješi veliki problem njegovog štetnog djelovanja po DSHV. Pokušali smo razgovorima, pokušali smo i jednom odlukom Vijeća koja mu je trebala biti ozbiljna opomena. Ta opomena mu je izrečena 1. prosinca 1996. godine izglasavanjem nepovjerenja. Niti to nije pomoglo, te nam nije ostalo ništa drugo. On nas je vlastitim ponašanjem prisilio na jednu ovakvu odluku. Vrlo nam je žao, ali nas je on svojim ponašanjem prisilio na ovaj korak. Drugog izlaza nismo imali.

Ne priča se o tome da je na istoj sjednici bilo potegnuto pitanje povjerenja i meni i ne priča se o tome da je Vijeće na toj sjednici, bez moje prisutnosti, moglo slobodno raspravljati o postavljanju pitanja povjerenja i meni i da je Vijeće sa više od tričetvrtinskom većinom meni izglasalo povjerenje, a njemu sa više od dvotrećinskom većinom nepovjerenje. Mislim da je to odgovor na sve ove napade, o navodnom lošem vođenju stranke i o navodnoj krizi u stranci. Izglasavanje povjerenja i nepovjerenja je odgovor Vijeća na to tko izaziva krizu u stranci.

GR - U čemu se ogleda štetno djelovanje Laze Vojnić Hajduka po DSHV?

- Ne želim prati rublje u javnosti, a pogotovu ne izmišljati prljavo rublje. O svemu je bilo raspravljano na sjednicama Vijeća i Predsjedništva. Na ovu odluku Lazo Vojnić Hajduk može podnijeti žalbu Vijeću i onda će se još jedanput o tome raspravljati. Odluka koja se na ovom Vijeću donese biti će konačna i važit će do naredne Skupštine, na kojoj se on može opet pojaviti sa svojom tužbom.

Inače, on i dalje nastavlja svoju kampanju u kojoj sada želi ovo prikazati kao sukob između njega i mene, što uopće nije točno. Ovo je njegov rad protiv DSHV, ovo je njegov sukob s DSHV, što potvrđuje i njegova zadnja rečenica u intervjuu što ga je dao „Subotičkim novinama” 21. Veljače 1997. godine u kojoj on organe DSHV-a uspoređuje sa životinjama koje samo govore „tako je”. Ovime je on rekao o sebi više, nego li o DSHV-u ili o meni i ova izjava zrcali njegov odnos prema DSHV.

GR - Kako ocjenjujete rad podružnica DSHV-a u sadašnjim političkim uvjetima?

- Sve podružnice u Vojvodini rade u okviru svojih mogućnosti: neke su aktivnije, neke su pak manje aktivne. Rad podružnica bitno ovisi od političke situacije u kojima te podružnice žive i djeluju. Vrlo teško je raditi, recimo u Somboru, gdje se dopušta da se na televiziji pojavljuju ljudi poput

Vojislava Šešelja, koji u izuzetno grubom tonu, upravo pred izbore u Republici Hrvatskoj Hrvate naziva genocidnim narodom i praktički poziva Srbe u rat protiv svega što je Hrvatsko. To je njegov stari stav, međutim, ttakav stav je anahroničan u vrijeme kada SR Jugoslavija i R Hrvatska nastoje normalizirati međusobne odnose. Ništa lakša situacija nije niti u ostalim podružnicama, osim u podružnici Subotica. U podružnici Subotica postoje veliki uspjesi, kao i određeni problemi. To život sa sobom nosi. Uspjesi su rezultat rada i zalaganja, a neuspjesi u nekim segmentima uvjetovani lošim radom u tim oblastima. Sigurno je da ono što je dobro treba unapređivati, a ono pak što nije dobro treba promijeniti da bude bolje.

GR - Kako tumačite ishitrene pokušaje osnivanja institucije koja bi zastupala interese Hrvata u SRJ i to prije nego li je Sporazum o međusobnoj zaštiti manjina potpisan?

- Prošle godine u siječnju mjesecu se pokušalo osnovati jednu takvu instituciju od strane jedne neformalne grupe građana hrvatske nacionalnosti. Međutim, taj pokušaj je propao. Hrvatski narod je shvatio da je u ovim teškim danima bitna komponenta našeg opstanka naše jedinstvo i nije dopustio da se dovedemo u situaciju podvojenosti - s jedne strane DSHV, a sa druge strane jedno takvo nacionalno vijeće koje bi u biti, u tom obliku u kojem je ono pokušano napraviti, dovelo do razdvajanja. DSHV se i nadalje zalaže za osnivanje

INTERVIEW

Hrvatskog nacionalnog vijeća kao samoupravnog organa hrvatske nacionalne zajednice u SRJ, što smo pokazali i našim nastojanjima u okviru Vojvođanskog kluba i u okviru Prijedloga promjene ustavnog položaja Vojvodine, gdje je našim zalaganjem prihvaćeno postojanje vijeća nacionalnih manjina. Mnogi, doduše, smatraju da ta nacionalna vijeća trebaju biti izvan struktura državne vlasti i uprave, dok mi smatramo da je smisao jednog takvog samoupravnog organa upravo taj, da on bude ugrađen u sistem državne vlasti i uprave. Ako ne bi bio dio vlasti i upravljanja države, onda bi bio samo debatni klub - za što mi nemamo neki interes.

Izbori u Hrvatskoj

GR - U tijeku su pripreme za izbore u Hrvatskoj. Kakve bi eventualne posljedice zbog njih mogli imati Hrvati u SRJ?

- Kao što je poznato, 13. travnja ove godine biti će izbori za lokalnu upravu i za Županijski dom Sabora Republike Hrvatske. Izbori će se obaviti i u istočnoj Hrvatskoj na teritoriju pod nadležnosti UNTAES-a. Dolaze nam glasine da se velika grupa ekstremista opire demokratizaciji toga područja i njegovu integriranju u hrvatski državno-pravni sustav. Tako gradonačelnici okupiranog Vukovara i okupiranog Iloka najavljuju masovno iseljavanje. Sigurno da tamo postoji određen broj ljudi koji znaju zašto ne mogu dočekati hrvatsku državnu vlast i oni nam prijete. Mi se, međutim, poučeni

iskustvom iz svibnja i kolovoza 1995. godine ne smijemo dati preplašiti, nego se trebamo organizirati i demokratskim mirnim sredstvima oduprijeti tim prijetnjama i eventualnim problemima koje bi nam oni stvarali svojim dolaskom i ponašanjem. DSHV je o tom problemu razgovarao sa mnogima, razgovarat ćemo i sa saveznom i s republičkom Vladom, posebno ćemo razgovarati s Ministarstvom unutarnjih poslova, jer je policija u njihovoj nadležnosti i oni imaju dužnost nas braniti i naša prava štiti, kao i sve druge građane SR Jugoslavije. Na razini FUEM-a, na sjednici predsjedništva početkom ovog mjeseca, iscrpno se razmatralo ovo pitanje i FUEM je odlučio poslati svoju promatračku misiju u istočnu Hrvatsku te, možda u Bačku i Srijem. Mi očekujemo da će te misije dobiti podršku kako od vlasti Republike Hrvatske tako i od jugoslavenskih vlasti.

Vanjskopolitički rad DSHV

GR - Kažite nam nešto o vanjskopolitičkoj aktivnosti DSHV-a.

- Vanjskopolitička aktivnost DSHV-a se, kao što se vidi u vijestima koje se stalno objavljuju u Glasu ravnice, odvija normalno. Sada je u žarištu pažnje situacija koja se predviđa za neposredno prije, ali i za neposredno poslije izbora u R. Hrvatskoj. Osim toga, sve više se prebacuje pažnja međunarodne zajednice na područje SR Jugoslavije i traži se način kako da se pomogne u daljoj demokra-

tizaciji države i odnosa u njoj. Ono što se do sada govorilo da će demokratizacija, te pitanja ljudskih i manjinskih prava jednog dana doći na dnevni red - sada je to ovdje. Taj proces će trajati dosta dugo, međutim, on će neminovno otpočeti. Kao i u svakom procesu, u njemu će biti i napredovanja i nazadovanja i previranja. Biti će borbe oko ideja, oko stavova. Mi se nadamo da te borbe neće eskalirati u nered, a mi ćemo doprinijeti našim ponašanjem da do nereda ne dođe. U ovom trenutku se može kazati da će nama u narednom podužem periodu biti tako, kakve budemo temelje sada postavili. Sada je vrijeme da se organiziramo, sada je vrijeme da u demokratskom dijalogu razgovaramo s državom o zaštiti prava nacionalnih manjina, da nakon potpisa Sporazuma o međusobnoj zaštiti nacionalnih manjina od strane Hrvatske i SR Jugoslavije hrvatska nacionalna zajednica dobije takav temelj na kojem će i naša djeca i unučad moći graditi čovjeka dostojan život skupa s drugima, na etničkom teritoriju koji je i naš. Po tko zna koji put pozivam intelektualce da se uključe u ovaj rad kako bi on bio kvalitetan, da temelj koji sada polažemo bude dobar. Svakog od nas će pitati naša djeca gdje smo bili, što smo radili kada su se ti temelji polagali.

Autor:

Lidija Molzer

Pax romana

Crkva i mediji

U organizaciji Pax romane je 16. veljače upriličena javna manifestacija „Crkva i mediji“. Ova tribina održala se u prostorijama Katoličkog kruga u Subotici, uz nazočnost predstavnika više crkvenih zajednica i lokalnih glasila.

Skup je otvorio subotički župnik vlč. Dobai Janos, koji je ujedno i dao uvodnu riječ i obrazložio temu manifestacije. Govorio je o važnosti informiranja, pri čemu su mnogi mediji doprinijeli boljoj i potpunijoj evangelizaciji svojih čitatelja, slušatelja i gledatelja. Kako je vlč. Dobai naglasio, skup je trebao dati odgovor na više aktualnih i zanimljivih pitanja: što je to objektivno informiranje, da li je kritičko informiranje negativna pojava, kao i na temu koji su to slučajevi kada su ugrožena ljudska prava novinara.

U razgovoru na pomenutu temu učestvovalo je više diskutanata. Tako je subotički župnik vlč. Ehmman Imre istakao kako primanje informacije potpada u domen osnovnih prava svakog čovjeka, a što je i utvrđeno Deklaracijom o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda od 1948. godine. Iz ovoga nedvojbeno proističe da je pravo na informiranje putem tiska, radija, televizije elementarno ljudsko pravo, kazao je vlč. Ehmman, dok isto tako u ovo neotuđivo pravo potpada i da se čovjek bavi informiranjem radeći u informativnim službama. Na skupu se također moglo čuti da su građani u ranijem periodu često bili svedoci gušenja slobode tiska i ostalih medija spram iznošenja istinitih činjenica i događanja, dok to danas ne bi

smio biti slučaj. Međutim, svi koji se bave prijenosom informacija i danas često trpe razne pritiske i pokušaje da ih se usmjeri da pišu ili izvještavaju po nečijoj želji ili pak nalogu.

U svom izlaganju, vlč. Ehmman se osvrnuo na ulogu katoličkog tiska koji, kako je naglasio, treba u potpunosti oslikavati rad i aktivnost Crkve na svim poljima i razinama. U aktivnostima informiranja trebaju učestvovati ne samo predstavnici Crkve, već i laici - vjernici, kako bi se što potpunije i vjerodostojnije prikazale aktivnosti Crkve kao i svi elementi vjerničkog života. U ovom informiranju svatko ima svoju ulogu, a cilj je zajednički: širenje Kristovog evanđelja, čulo se na skupu. Između ostalog, na ovo obvezuje i II vatikanski Koncil. Vlč. Ehmman je u svojoj diskusiji ukazao i na važnost objektivnog informiranja u vidu iznošenja istine. Ovo pisanje o nekim pojavama i zbivanjima može biti i kritičko, pri čemu se čitatelju daje mogućnost zaključaka i formiranja sopstvenog mišljenja kako na osnovu objavljenog teksta, tako i na osnovu već poznatih činjenica. Što se tiče kritičkog pisanja iz sfera crkvenog života, zbog toga ne treba proganjati novinare, čulo se na skupu, pošto i ova vrsta prenošenja informacija može doprinijeti još boljem informiranju kako vjernika tako i ostalih, obzirom da se i na taj način potiče radoznalost i zainteresiranost spram aktivnosti Crkve, što samo može biti pozitivno, jer će informacija biti dostupna i onima koji inače ne prate ove teme.

U diskusiji ovoga skupa učestvovao je i svećenik Reformatorske crkve Emil Poth i naveo neka svoja negativna iskustva sa predstavnicima medija. U razmjeni mišljenja, mogla su se čuti neslaganja sa mišljenjem nekolicine prisutnih predstavnika tiska o tome da Crkva treba osigurati i približiti informacije medijima. Ipak, izvještači moraju sami otkrivati vijesti i događaje, te pratiti zbivanja kako bi ih mogli plasirati svojim čitateljima ili pak slušateljima. Jer, istaknuo je, vjernički život se ne sastoji samo od objava o svetkovinama Božića ili Uskrsa, već je on pun raznih manifestacija i događaja vezanih za aktivnost Crkve. Samo ovako će se moći doći do zadovoljavajućeg širenja i prihvatanja Evanđelja i njegove primjene u ovozemaljskom životu, istaknuto je.

Neki predstavnici medija su bili mišljenja da bi nedostatak informacija iz crkvenog života mogao da se prevaziđe imenovanjem glasnogovornika od strane Crkve, koji bi predstavnike medija upoznavao sa zbivanjima unutar Crkve, ali je bilo i drugačijih mišljenja da svaki izvještač mora sam istraživati i biti zainteresiran za praćenje crkvenih aktivnosti. Glasnogovornik jeste jedno od rješenja, ali on ne može zamijeniti aktivnu novinarsku inicijativu.

Ovaj skup je završen konstatacijom da je neophodno prevazići pedesetogodišnju tabu temu - život i rad Crkve u cjelokupnom informiranju, te da je neophodno uključivanje što više aktivista u prijenos informacija, a za dobrobit sviju nas.

Sandor Molzer

Prikaz nove knjige: Ivan Bonus

„PROGONSTVO NAŠE”

Pjesme prkosa i ljubavi pučkog pjesnika

ZAGREB - u nakladi Zajednice izbjeglih i prognanih Hrvata iz Srijema, Banata i Bačke u Zagrebu, svjetlost dana ugledala je sedma zbirka pjesama Ivana Bonusa, pučkog pjesnika, prognanika iz Srijema u Zagrebu. Ovaj put, uz domoljubne, tu su i ljubavne pjesme, opće hrvatske. Ivan Bonus sada ne piše samo o svom Srijemu i plahovitom Dunavu, već i o Slavoniji, Dalmaciji, Bosni i svim hrvatskim krajevima. Perom pučkog pjesnika, seljaka i prognanika.

Kako je u svom pogovoru o knjizi „Progonstvo naše” napisao Tomislav Marčinko, u Bonusovim pjesmama prepliću se prošlost i sadašnjost, povijest i politika, ljubav i rat, kršćanska vjera i prkos Srijemaca, prognanika. Zna Bonus pisati stihovima o patnjama hrvatskog puka i svećenika koji su ostali u Srijemu. Zna pozivati hrvatsku javnost da

ne zaboravi hrvatski Srijem. Pjesmom govori o vojvođanskim Švabama, o oko pola milijuna Njemaca koji su poslije Drugog svjetskog rata protjerani iz Vojvodine. Kao i četrdeset Srijemaca prognanih za Domovinskog rata. Pjesma o Požegi, molitvi Bogu za mir. Pjesma o bećarima, tamburici, dunavskoj košavi koja razdire dušu pjesnika, pjesmu kojom pjesnik pita, „što će sa Dunavom u sebi”, pa ljubavne pjesme.

Zna Bonus pisati o dragovoljcima Domovinskog rata sa kojima je hodio i još hodi po Hrvatskoj, iako je napunio pet desetljeća, kao i o krvavoj Bosni, odakle potiču mu preci. Zna pisati lirski, nježno o ljubavi, poput mladića, kao i o pozivu za boj, ali i pozivu na molitvu i obraćenje Bogu. Na kraju se opet vraća pjesmom „Gore glavu srijemski Hrvati”, svom Srijemu i Srijemcima.

Potporu izlasku knjige, uz sponzore, dala je i Udruga hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata u Zagrebu. No, Bonus već sprema i svoju osmu zbirku pjesama.

Boris Čavar

TECI DRAVO

Teci Dravo do Dunava moga poljubi ga kad se s njime stopiš kraj njeg moja gazila je noga tarući mi šume i okoliš.

Pol stoljeća drugovali mi smo po maglama, košavi i kiši i nikada se zamjerili nismo moju tugu ti mu bar opiši.

Moje suze odnesi mu Dravo to dar mu je od ljubavi moje jer mi srce više nije zdravo crne mi se misli stalno roje.

Ivan Bonus

Knjiga u kojoj je sačuvan dio narodnog blaga bačkih Hrvata, autora **Bele Gabrića i Ante Pokornika**

"BUNJEVAČKE KRALJIČKE PISME"

Možete je nabaviti u Domu DSHV, Ivana Milutinovića 31, po vrlo povoljnoj cijeni.

Preporučamo Vam i podsjećamo Vas!

Ovih dana je iz tiska izišao drugi broj časopisa Bunjevačke matice

"Klasje naših ravni"

Zagreb: Književna večer „Sjećanje na Jakova Kopilovića”

Pjesnik bunjevačke ravnice

U Hrvatskom književnom društvu Svetog Ćirila i Metoda (Sv. Jeronima) u Zagrebu održano je književno veče „Sjećanje na Jakova Kopilovića”. Riječ je o velikom pjesniku iz Subotice, koji je u svojih osamnaest zbirki pjesama opjevao Bunjevce, bačku ravnice, ali i druge hrvatske krajeve. Rođen je 1918. a umro 1996. u Subotici. Baš u ove dane, sudbonosne za Hrvate u bivšoj Vojvodini, 20. veljače, u Zagrebu gdje je se ovaj pjesnik školovao, održano je veče o njemu.

- Jakov Kopilović Jaša je bio član našeg društva, jer je bio zagrebački student, predstavnik je bunjevačke suvremene književnosti. Danas je položaj bunjevačkih Hrvata težak i upravo zato je ovaj skup. Jašini su stihovi jednostavni, odzvanjajući, odzvanjaju u srcu, kao klasje naših ravnih, a pisao je o Bačkoj i Jadranskom moru, kazao je u uvodnoj riječi na književnoj večeri Radoslav Grgec, upravitelj Društva.

Prof. Juraj Lončarević, suvremenik i poznavatelj Jaše Kopilovića, iznio je kako je ovaj pjesnik napisao osamnaest zbirki pjesama u vlastitoj na-kladi, jer je bio proganjan. Jašo počiva u svojoj dragoj hrvatskoj zemlji u Subotici, jer nigdje nije htio otići.

- Jašo se pojavio u književnosti 1938. a u atletici je bio šampion. Imao je patnički život. Za „Hrvatskog proljeća” 1971. UDBI nije uspjelo izvesti ga pred sud, ali je nešto kasnije otišao u

mirovinu. Njegove poetske slike djeluju čisto i jedinstveno, duhovno je bio nezavisan i nesavitljiv. Samo je vinkovačka Privlačica usudila se tiskati njegovu zadnju knjigu. Pjesnik je poručio: „Cvijeću dugujem sve, sebi ništa”. Studenti Bunjevci, Hrvati iz Bačke danas studiraju u Zagrebu i dobro znaju tko su i odakle su, kazao je prof. Juraj Lončarević.

Društvo podunavskih Hrvata u Zagrebu utemeljeno je 1990. no prije Drugog svjetskog rata ono je bilo okupljalište bačkih Hrvata. Jakov Kopilović je bio njegov član. Bio je koliko Subotičanin, toliko i Zagrebčanin. Društvo je njegovu zadnju knjigu „Moja Dužijanica” i promoviralo u Zagrebu. To je naglasio Vinko Rukavina, u ime Društva.

O svom druženju sa čika Jašom govorio je Zvonimir Husić, dok je Jozo Vrkić govorio o susretu sa Jakovom Kopilovićem za subotičkih olovnih dana. Uz glazbenu točku Lucije Klarić, stihove bunjevačkog pjesnika kazivala je Marijana Poklepović iz HKUD „Šokadija”. U prostorijama HKD Sv. Jeronima bilo je izloženo dvanaest djela bunjevačkog pjesnika ravnice. To su unikatni, originali a ima još zbirki koje čekaju tiskanje, pokazujući bogatstvo Bunjevaca.

Boris Čavar

Institut „Ivan Antunović”

U znaku zaštitnika novinara i nakladnika

U organizaciji Instituta „Ivan Antunović”, a na poziv njegova predsjednika, preč. Andrije Kopilovića, župnika crkve Marije Majke Crkve u Aleksandrovu, održan je 4. veljače drugi susret novinara i dopisnika medija iz Subotice. Kako je domaćin, preč. Andrija Kopilović u svojoj uvodnoj riječi kazao, skup je upriličen u čast svetaca katoličke crkve koji su ujedno i zaštitnici novinara i nakladnika. Naime, sveti Franjo Saleški je zaštitnik novinara, a njega katolička crkva slavi 24. siječnja, dok je sv. Ivan Bosco zaštitnik nakladnika, a slavi se 31. siječnja. Ovo je dobar razlog da se ljudi pisane riječi okupe i razmijene svoja iskustva i mišljenja, istakao je preč. Andrija Kopilović i kazao da će Institut „Ivan Antunović” i u buduće upriličiti ovakve susrete. Na ovogodišnjem susretu novinara u domu preč. Andrije Kopilovića učestvovalo je više predstavnika i dopisnika tiska, ali i predstavnika lokalnog radija. Svi nazočni su bili bogato ugošćeni, a cio susret je protekao u dobrom raspoloženju.

Sandor Molzer

SRIJEMSKA KAMENICA (5.)

Župnik iz Bukina također je bio husista, ali je umro prije Jakoba dolaska. I njegovo je tijelo dao iskopati i u Futogu spaliti. To je na narod silno djelovalo, ali kamenički husitski svećenici nisu se ni na to uplašili. Zato je otac Jakob na čelu jedne male oružane grupe ušao u „kameničko vatreno gnijezdo“. Svećenik Balaž je na vrijeme saznao za to, pa je otišao u Bač, gdje se svečano odrekao husitskog krivovjerja i tako se oslobodio kazne.

U Kamoncu je otac Jakob uhvatio Balinta Ujlaki i Tomaša Peči. Obojicu je saslušao, proglasio ih krivcima radi krivovjersva i predao ih kameničkom sudiji Janošu, da ih čuva, dok im se ne izrekne presuda. Narod se iz Kamenice jako uzrujo zbog zarobljavanja svojih omiljenih svećenika. Masa je napokon oslobodila zarobljene svećenike. Balint i Tomaš su sa najpotrebijim pobjegli u Moldavu, da se više ne vrate ovamo.

Bački nadbiskup Ivan izgleda nije s Jakobom Marchia stajao u najboljim odnosima. Kao što smo vidjeli, uzeo je kameničkog župnika Blaža u zaštitu, a kad je inkvizitor zbog nasilnog oslobođenja Ujlakija i Pečija otišao k nadbiskupu da se žali, nadbiskup Ivan je na temelju iskaza trojice Kameničana ustanovio da svećenik Balint nije bio husista i odobrio je njegovo oslobođenje. Otac Jakob je na to pisao mađarskom kralju i optužio biskupa. Tako je ovaj bio osumnjičen da štiti husiste, pa ga je kralj dao duže vrijeme promatrati. Otac Jakob je time dobio satisfakciju, da su u Titelu u tamošnjoj skupštini, jednog od

njih, koji su u Kamenici oslobodili husiste svećenike (a bio je to neki plemić) i kojeg bački nadbiskup Ivan ranije oslobodio krivice strogo kaznili.

Pošto je Jakob Marchia očistio južne krajeve od husita otišao je u Erdelj, gdje ga je čekao veliki zadatak. Vođa tamošnjih husita bio je Budai Nagy Antal. Taj se religiozni pokret tamo odrazio i na ekonomskom području. Izbila je buna među seljacima, koji su se s nekoliko momaka uspješno sukobili s plemićkom vojskom, ali na kraju su ih plamići rastjerali, a Budai Nagy Antala su ubili. U organizaciji ove bune aktivno je učestvovao i Balint, kamenički svećenik. - O tome je napisana i jedna drama, koja je u Budimpešti prikazana s uspjehom prije dvije godine - .

Iz Erdelja je Jakob Marchia otišao u Njemačku i tamo još djelovao. Poslije smrti su ga zajedno sa Ivanom Kapistranom proglasili svetim.

Što se je dogodilo s pobe-
glim kameničkim svećenicima? Blaž je, kako smo već rekli, na vrijeme pobjegao u Bač, odrekao se krivovjersva i dalje živio u miru. Što više, napredovao je u časti i uskoro postao bački veliki prepošt. Dugo je živio. Još godine 1478. spominje ga se kao prepošta.

Balint i tomaš pobjegli su u Moldavsku. Ondje je bilo pribježište emigrantima i husitama. Tamo nije mogla doprijeti ni Papina ni careva ruka. Oni su sa sobom ponijeli i svoje spise i knjige i tamo su preveli na mađarski jezik prvi dio Biblije, koji su započeli, pisati još dok su bili u Kamenici. To je prvi

prijevod Svetog Pisma na mađarski jezik. Ova su dva svećenika završili dio prijevod oko 1438. godine, dakle prije 500 godina. Taj njihov prijevod se zove Moldavska Biblija.

To je bio naporan rad, jer jezik još nije bio na visini, da bi se mogli prevesti svi biblijski izrazi i nazivi. Oni rukom su napisali mnogo primjeraka, koji su tako došli u promet, ali su se s vremenom svi izgubili. Husitska je vjera poslije nekoliko decenija skoro sasvim nestala u Mađarskoj, a ni u češkoj nije ostala u prvobitnoj formi.

Ovaj prijevod Biblije za nas je interesantan i predstavlja veliku kulturnu vrijednost. Od originala nije ostali ništa. Jedna kopija, koja potiče iz 1466., nalazi se u Minhenu, u bivšoj dvorskoj biblioteci.

Kamenica je poslije turske najezde skoro sasvim opustjela. Narod je bježao prema sjeveru, a što je ostalo ro je poginulo. Poslije, oko 1690. ovdje su se naselili Srbi. Oni su oko 1470. godine gradili crkvu, koja i danas stoji, i koja je u pogledu stila ima obilježja južnosrbijanskih manastira.

Katolička crkva je sagrađena poslije. Od starog Kamonca nije ostali ništa. Samo u Minchenu čuvaju jednu požutjelu, skoro raspalu knjigu u kojoj su prve riječi o Kamenici napisali fanatični husitski svećenici prije pola vijeka.

Marko Kljajić

- *Nastavit će se* -

HRVATSKO KULTURNO DUŠTVO „MIROLJUB”

Hrvatski orijentirani članovi „Bunjevačkog kola” u Somboru nisu više bili poželjni u sredini u kojoj su se nalazili od 1923. godine. Omasovili su se, bili su poneseni novim nacionalnim duhom i njih su se plašili oni što su sebe zvali Bunjevcima (to sada ima politički prizvuk, a ne čuvanje bunjevačke nacionalne tradicije, napomena M. B.). Postojale su šanse da Hrvati prevagnu u upravi. Dolazilo je do nesporazuma. Kada su Hrvati 1932. ili 1933. godine dobili većinu, pohitala je u pomoć policija da „ispita” pravilnost izbora. Na intervenciju vlasti izbori su proglašeni nevažećima.

Hrvati su posle majskih izbora 1935. godine bili pred alternativom, ostati u „Bunjevačkom kolu” i pasivizirati se ili istupiti i osnovati zasebnu društvenu organizaciju. Prevagulo je ovo drugo raspoloženje. Antun Matarić i njegovi istomišljenici napustili su „Bunjevačko kolo” i za prvo vreme se počeli okupljati u domu Svete Cecilije, gdje je bilo sjedište „Križarskog bratstva”. Ovo im je omogućio župnik Antun Skenderović, ne upuštajući se u njihov rad. Pod istim krovom našle su se dve organizacije. „Križarsko bratstvo” i Hrvati, ali bez svog društva.

Dok se nije stiglo do osnivačke skupštine prošlo je prilično vremena. Čas nije uredno podnet zahtjev za nju, čas nije upućena molba kome treba, što su bile mere da se Hrvati ne konstituišu i kroz svoje zasebno društvo. Smetnje su pravljene, a kao razlog može se uzeti i sumnja vlasti u patriotski stav

Hrvata. Jer kada je Kralj Aleksandar 1929. godine zaveo diktaturu, u „Bunjevačkom kolu” je predloženo da se tim povodom vladaru pošalje telegram solidarnosti i izražavanje poštovanja. Tome se urprotivio Antun Matarić, predsjednik Hrvatske seljačke stranke, sa još nekim članovima, ali je telegram ipak upućen.

Nakon dužih priprema 6. decembra 1936. godine u domu Svete Cecilije održana je osnivačka skupština Hrvatskog kulturnog društva „Miroljub”. Za predsjednika je izabran Antun Matarić. O ciljevima društva, što se uzima kao politički program, govori se u pravilniku, takođe usvojenom na osnivačkoj skupštini. U pravilniku se navodi da će „Miroljub” svrhu svog postojanja opravdati:

1). Otvaranjem i izdržavanjem društvenih prostorija, odnosno podizanjem društvenog doma;

2). Osnivanjem sekcija, prvenstveno pjevačke i diletantske a i ostalih po potrebi i uviđajnosti;

3). Držanjem čitaonice i knjižnice;

4). Priređivanjem predavanja, zabava kao što su čajanke, igranke, itd., te glumačkih, pjevačkih i muzičkih priredbi kao i društvenih izleta i turneja;

5). Njegovanjem i čuvanjem naših narodnih starina, tradicija, običaja i nošnje;

6). Unapređenjem nacionalnih, kulturnih i materijalnih interesa našeg naroda kao potpomaganjem đaka, odijevanjem djece, otvaranjem kuhinja

za sirotinju i slično. U tu svrhu može društvo osnovati i posebnu dobrotvornu sekciju.

Dalje se navodi da je „svaki stranački politički rad u društvu isključen i zabranjen”, kao i da je „poslovni jezik isključivo državni”.

U pravilima, zbog opštih političkih, a i lokalnih prilika, ne govori se o hrvatstvu, izuzev što je na uvodnom mestu rečeno da je „Miroljub” hrvatsko kulturno društvo u Somboru.

Da bi se istakao nacionalni duh i potvrdila pripadnost hrvatskoj nacionalnosti pravila se pišu ijekavskim narečjem, što je u lokalnim razmerama prvi javni akt te vrste. Jer je poznato da Bunjevci i Hrvati iz Sombora i sa okolnih salaša govore ikavicom.

Društvo je bilo ne samo organizator i središte kulturne aktivnosti somborskih Hrvata, nego je ono osnova u kojoj i sa koje deluje Hrvatska seljačka stranka. Kako kaže sam predsjednik Antun Matarić, između „Miroljuba” i Hrvatske seljačke stranke nije bilo nikakve razlike. Sve je bilo jedno, u svim akcijama učestvovala su iste ličnosti, niko se nije ograđivao od bilo koje mere i aktivnosti, bilo „Miroljuba” ili Hrvatske seljačke stranke.

Hrvatska seljačka stranka je formirala „Seljačku slogu” i svoje sudove časti, pripremala je članove za izlaz na državne izbore. Pristalice HSS su 1935. godine, kada „Miroljub” još nije postojao i kada su se Hrvati okupljali u domu Svete Cecilije, glasali kao članovi Udružene opozicije za somborskog liječnika dr. Emili-

jana Gligorijevića, demokratski orijentisanog političara. Članovi HSS glasovali su 1938. godine.

Osnivanjem Hrvatskog kulturnog društva „Miroljub” u organizacionom pogledu okončan je proces koji se pred članovima HSS nalazio godinama. Stvoreni su uslovi da se deluje legalno i da Hrvati postanu „svoji” i za „sebe”, da ne moraju zavisiti od „Bunjevačkog kola”, a ni od usluga da se okupljaju u domu Svete Cecilije. Organizaciono izdvajanje u samostalno društvo opravdano je velikim brojem članova i njihovim potrebama za neovisan politički, nacionalni i kulturni život. „Miroljub” je pred Drugi svjetski rat sa pristalicama HSS imao do 1.200 članova, među kojima su preko 85% zemljoradnici, dok su ostali bili trgovci, zanatlije i službenici.

Ko su bili pojedinci što su svojim zalaganjem doprinosili afirmaciji Hrvata i zauzimali se za uspješan rad „Miroljuba”? Ko su bili aktivisti preko čije svijesti i čijim se zalaganjem evoluiralo od bunjevštine ka hrvatstvu? Kada je to pitanje postavljeno Antunu Matariću on je kazao da treba poći od prvog odbora „Miroljuba”, da su mu u periodu političkih previranja i težnji ka nacionalnoj emancipaciji oni najviše pomogli.

Šestog decembra 1936. godine na osnivačkoj skupštini „Miroljub” u upravni odbor izabrani su Antun Matarić, predsjednik, zemljoradnik. Franja Strilić, sekretar, zemljoradnik, Karas Šima, zemljoradnik, Stipan Kalčan, zemljoradnik, Josa Strilić, zemljoradnik, Milan Jagić, zanatlija, pećar, Gustav Bogdan, trgovac, Stipan Lukić, zemljoradnik, Josip Kolić, zemljoradnik, Andrija Bogdan, kolar, Stipan Bogdan, kovač, Grga Pekanović, trgovački pomoćnik,

dr. Vladislav Vlašić, očni liječnik, Stipan Periškić, trgovački pomoćnik, Ivan Jurišić, krojač, Franja Pekanović, zemljoradnik, Josip Krajninger, zemljoradnik, dr. Grga Vuković, advokat, Josip Dorotić, zemljoradnik, Fabijan Hajduković, veterinar, Franja Matarić, zemljoradnik, Antun Cigić-Parčetić, zemljoradnik, Josip Tumbas, trgovački pomoćnik i Josip Raič, obućar.

Ovim spisak najaktivnijih članova „Miroljuba” nije iscrpljen. Lista članova odbora iz 1939. godine zanimljiva je utoliko što su uz neke članove navedene njihove društvene funkcije. Prema toj listi u odboru „Miroljuba” su Antun Matarić, predsjednik, Josip Kolić, potpredsjednik, Ivan Bošnjak, tajnik, Sstipan Pekanović, bilježnik, Franjo Matarić, prvi blagajnik, Gustav Bogdan, drugi blagajnik, Mato Kovač, knjižničar, Stipan Bogdan, domaćin, Stipan Periškić, pročelnik pjevačkog zbora, Mijo Konjović, pročelnik diletantske sekcije, Franjo Parčetić, pročelnik salaške sekcije, te upravni odbor: Šima Karas, Ivan Bošnjak-Martinov, Antun Strilić, Franjo Mijić, Josip Budimčević, Joso K. Krajninger, Franjo M. Cigić-Parčetić, Šima Strilić, Stipan Kačan, Jozika S. Parčetić, zamenici: Đena Parčetić, Franjo Pavletić, Duka Raič, Andrija Matarić, Albert Budimčević i nadzorni odbor: Josip Talijsa, Beno Bogišić, Josip Ivanković, Andrija Bogdan i Stipan Periškić.

U rukovodstvu 1940. godine su Antun Matarić, predsjednik, dr. Fabijan Hajduković, potpredsjednik, Franjo Matarić, prvi blagajnik Lajčo Ostrogonac, drugi blagajnik, Mato Pozder, knjižničar, Stipan Bogdan, domaćin, Franjo Bošnjak, pročelnik pjevačkog zbora, Andrija Bogdan, pročelnik diletantske

sekcije, Klara Strilić, pročelnik ženske dobrotvorne sekcije, Josip Dorotić, pročelnik seoske omladine, te upravni odbor: Šima Karas, Ivan M. Bošnjak, dr. Grga Vuković, Josip Kolić, Stipan Kalčan, Ivan Bašić, Joso Budimčević, Josip Krajninger, Stipan Lukić, Grgo Pekanović i zamenici: Antun Cigić-Parčetić, Josip Talijsa, Milan Jagić, Franjo Pekanović, Antun Parčetić, te nadzorni odbor: dr. Ladislav Vlašić, Joso Strilić, Josip Raič i Andrija Beretić.

Ovaj pregled članova upravnog odbora pokazuje i zaduženja, uz njihovo izvjesno proširenje, jer ranije nije postojala ženska sekcija.

Rad „Miroljuba” kao cjeline aktivnosti ovdje je nemoguće prikazati. To čeka drugog autora. Ali je sigurno da je „Miroljub” izrastao u društvenu organizaciju koja je u politički, nacionalni i kulturni život Sombora unosila mnogo novog, zapaženog, neočekivanog, vrednog, zanimljivog, raznovrsnog. Ono što je za neobaveštenu javnost o zbivanjima u bunjevačkim redovima bilo „neočekivano” jeste uviđanje da Bunjevci nisu samo Bunjevci, nego da su i Hrvati, što se do pre koju deceniju nikojom manifestacijom na ovom području nije razdvajalo ni isticalo. Ali životne okolnosti, vreme i promjene donijele su na svet i novo saznanje o putevima evolucije bunjevštine i da su preko „Miroljuba” Hrvati postali lokalni i stvarno pristuni nacionalni faktor. Osnivanje „Miroljuba” je kruna dotadašnje aktivnosti da se ispolji i potvrdi osjećanje među Bunjevcima da su oni Hrvati.

Mato Matarić

- *Nastavit će se* -

Berlinale '97

FILMOVI ISTOKA I ZAPADA

Zadnjih godina nam je ubrzani razvoj elektronike unio promjene kako u kvaliteti života, brzini protoka informacija, tako i u svakodnevne navike, koje ponekad „život znače“ Pogotovu se ovo odnosi na mlade, koji su prije devedesetih pratili zbivanja na filmskom platnu, imali omiljenog glumca ili glumicu i uživali u filmovima različitog žanra. Cijelo to zadovoljstvo im je pokvario uređaj, na izgled bezazlen, ali pravi „robovlasnik“ - video plejer. Mladi su često bili „zatočnici“ svojih plejera i TV prijelnika, gledajući na njima filmove koji su često bili piratski snimci. O nekakvoj kvaliteti slike kao i ugođaju velikog platna nije moglo biti niti riječi. Sve u svemu - surogat.

Uviđajući da je ovaj način zabave ustvari otuđenje pojedinaca iz sveukupnog života mladih, danas se sve više preporučuju i reklamiraju novi, ali i stariji filmovi raznih žanrova. Prednost gledanja jednog filma koji se projecira na velikom platnu se ogleda u potpunom doživljaju scene, glumačkom izražaju, bojama. Nisu zanemarljiva niti iskustva i saznanja stečena gledanjem pravih filmova koji imaju nešto da dokažu i pokažu.

Baš početkom ove godine organizirani su brojni filmski festivali, a filmovi prikazani na njima, trebali bi po predviđanjima producenata i kritičara, vratiti gledatelje u kino dvorane.

Tako je u veljači održan četrdesetsedmi Berlinski filmski festival, jedan od najstarijih

svjetskih filmskih festivala, Berlinale 97, koji je i ranijih godina bio vrlo zapažen i atraktivan kako za učesnike, tako i za gledatelje. Značaj ovog festivala je, ne samo u tradiciji, već i objedinjavanju filmskog stvaralaštva Istoka i Zapada, kao i prikaz novih ideja i stilova u obje sfere.

U vrijeme dok je sam Berlin bio sramotno podijeljen, na ovom filmskom festivalu su se mogli gledati filmovi istinskih humanista, različitih stilova i otvorenih ideja. Tih godina su se tu mogla gledati najnovija ostvarenja mnogih istočnih kinematografija i umjetnika koji su svoja djela stvarali pod okriljem i budnim okom komunizma, a bili su drugačijih ubjeđenja. Bili su to Voitech Marczewski, Andrzej Wajda i Miloš Forman sa američkim stilom režije, ali sa češkom školom, kao i mnogi drugi.

Na ovogodišnjem Berlinale '97, pored filma Miloša Formana „Narod protiv Larrya Flinta“, prikazan je i film „Engleski pacijent“ koji je u zadnje vrijeme ostvario čak 12 nominacija, a režirao ga je Antony Minghelle. Iz američke kinematografije na festivalu su bili prisutni filmovi režisera Spike Leea, Baz Lurhmann, Tim Burtona... Na festivalu su, kao uostalom i ranije, u velikom broju bili zastupljeni filmovi kineske kinematografije, ali i filmovi sa tla Europe; među kojima je najatraktivniji, kako se čini „Smillin osjećaj za snijeg“ Billea Augusta, kojim je uostalom festival i otvoren.

Na ovom filmskom festivalu prikazan je i veoma interesantan film „Teritorija Komanča“ Gerarda Herreroa koji ruši srpsku propagandu, otvoreno i oštro prikazujući događaje u ratu u Bosni. U glavnoj ulozi ovog filma je hrvatska glumica Mirta Zečević. Ovaj film, rađen prema romanu Artura Pereza - Reverte, posvećen stradanju pedeset i dva novinara u ovom ratu, kao i brojnim žrtvama u Sarajevu, nedvojbeno ruši mit srpske nevinosti spram rata na teritoriju bivše SFRJ. Ovaj film je dijelom snimljen u Hrvatskoj, a dijelom u BiH i španjolske je produkcije.

Dopuna

U Glasu ravnice br. 73 pored teksta „Zajedno u budućnost“ omaškom nije naznačeno da je tekst preuzet iz „Vjesnika Đakovačke i Srijemske biskupije“ iz broja 12. Ovom prilikom ispravljamo taj propust.

Tekst smo objavili zbog velike zainteresiranosti naših čitatelja o zbivanjima i životu Hrvata na teritoriji Srijema, a o čemu do nas stiže vrlo malo informacija. I u budućnosti smo voljni svaki prilog ovakve sadržine objaviti.

Urednica

Kome virovat?

Zima i snig nikako otegli božem prosti ko cankcije. Jeto, još prije Božića došo, a očo na poklade. Dobro da sam uno kuružnje i sadijo badnjove, jel josag ne pita kako je vrime, već oče da bidne namirena. Dakako, ostalo mi je još kuružnje u klu-pama, al valjda će se i vrime pro-lipšat pa ću moć na špediteru sa kobilom Suzikom donet koji badanj.

Ta jeto, koliko sutra, moram načet i poslidnji sadiveni badanj. Vamo, krave mi se potelile, Bogu fala srićno, marva ne zna šta je pétak, a šta svetac. Triba čistit, sterat, a slama mi naomak. Neznatel vi koji ovo čitate, digod jeftine slame na prodaj?, bar do prolića, dok marvu ne istiram u korlat. Ondak je lako. Pa i lud bi ondak znavo gazdovat. Baš ću otić kod Albe, da pitam, ne znal on koga ko prodaje jeftinu slamu. Ta nije da mi nisu nudili jeftino, al ja oču mirno da spavam. Kako kažu: „U laži su kratke noge”, al u krađi, ako si mali - zdravo kratke, al ako si u kojoj viđenijoj partiji, dugačke - do Miseca!

Samo šteta što ti dugonogaši ne prodaju slamu i kuružnju, već ocidenu naftu i da ne pripovidaš šta još sve.

Vidim ni Albe ne stoji baš Bog zna kako sa slamom, al, joped, moždar je čuvo da kogod prodaje slamu.

- Faljniš Albe! Tebi baš ide. Brkovi ti od kafe i dlanovima griješ rakiju u čaši.

- He, he - iskliberi se Komšo - tako ti je to kad gazda namiri josag, pa čeka da se skuva užna. Danas bi tribala biti bogovska čorba. Ta kečijo motor Koci dvi

morkače, al nije onako rastročko, već samo kečijo kad su letile priko betona, pa šta će. Šteta je bacit vaškama, jel zokopat u đubre, pa ji očupala. Valjda će od jedne pravit bećinat čorbu, a druga će ić u paprikaš.

- Vid, vid! Oblizivaš se unaprid, ko moja telad dok ne pomuzem.

- Ne zanovetaj već dodaj čašu s kredenca pa da ti nalijem.

- Korizma je Albe!

- Pa šta? Nisil se valjda zavito-
tovo?

- Nisam, al skoro.

- Pondak moš jednu. Ne moraš se oždrit, al nako ko velim, jednu komšinsku.

- Pa kad je komšinska, ondak moš. U zdravlje!

- Jesil gledao televizor? Kome tu virovat?

- E moj Albe. Ne viruj nikom. Svi su oni đubrad i lažu. Otimaju se za kajase i kandžiju. Neg znaš šta će biti zlo? Ako jedni otmu kajase a drugi kandžiju, pa stanedu hasnivati ko koliko moš. Jeste baš u subatu gledim umirovljenike prid bankom. Nimalo nisu bili mirni. Da si vidišo kako su se majkice čupale za kose. Marama na sve strane, a diducima šepice i šeširi letili ko leteći tanjiri.

- Oš kast da se ta stara čeljad povoštala?

- Neg dašta. Obećali narodu pemziju, pa ovo napravili red dugačak, ko divenica. Pondak malo, pomalo, skupili se na rakaš, da divane, a valjdar i da se grijedu jedni o druge. Sve bi to bilo u redu da ona šmizla iz banke, jakako, kad je popila kafu i pronjuškala novine,

provukla njuškicu kroz vrata i viknula: - Pemziju će dobiti prvi pedeset - a bar ji četiri pet puta bilo toliko. E onda je nasto krkljanac.

- Stani komšo. Pa jel televizor lipo kazo da ima novaca.

- Jeto pitaj baba Macu. Ona je izborila za pedezdevetu poziciju, pa je ostala kratki rukava. Sad, jel je bijo prid njom koji marniji penzijaš, jel je bankarici dosadilo diliti, jel, što će najprije biti ostavila novaca za njezine „slatke” i drage” koje ostavljaju sitnež. Sirota žena, ide kući plačući i krivi mladež što ne ide u crkvu. Kaže: Tako nam i triba, kad ne ide narod u crkvu! Al da si čuvo ovo. Jedan bisan dida, pa i pcovo je, bisno joj kaže: Išo bi i ja u crkvu samo da je tamo Miloš raspet!

- Pa hej, da znaš, kako su počeli taj govor, biće tu više raspeti.

- Ti to viruješ? Dobro se sićam kako je to moja pokojna majka kazala: Tuži vruga materi.

- Oš kast da si ti pametniji od televizora?

- Daleko od tog, Televizor je ubedljiviji. Pametan čovik procidi visti, a za druge televizor divani ono što žele čuti, al čudim se kako se do sad već nisu opametili?, pa da, da su bili pametni ne bi virovali televizoru.

- Pa kome ondak virovat?

- Viruj nebu i zemlji i počmi već jedared hasnirat glavu. Nemoj da ti tintara služi samo da ti kiša ne pada u trbu i da imaš našta natakarić šešir!